



## Factsheet Armoede en Schulden | 2019

# “Een overheid die eerlijk is, begripvol met burgers communiceert en handelt met een menselijke maat.”

De brede welvaart in Nederland stijgt op veel fronten trendmatig en nam recentelijk op veel onderdelen verder toe. Dit hangt waarschijnlijk voor een deel samen met de sterke economische groei in de afgelopen jaren. Ondanks een overwegend positief totaalbeeld, is de welvaartsontwikkeling niet gelijk verdeeld over alle bevolkingsgroepen. Dit constateerde het CBS in de Monitor Brede Welvaart in mei 2019. Als wethouders met de verantwoordelijkheid voor het bestrijden van armoede en schulden in onze gemeenten herkennen we het beeld dat het CBS schetst. We zien dat meer mensen aan het werk komen, maar tegelijkertijd groeien er nog (te)veel kinderen op in langdurige armoede. Een relatief grote groep mensen profiteert onvoldoende van de economische groei en worstelt om het hoofd boven water te houden.

Als gemeenten willen wij er zijn voor inwoners die leven in armoede en/of inwoners met schulden. In de afgelopen jaren zaten wij, het Rijk en andere partners niet stil en waren er positieve ontwikkelingen. Zo neemt het aantal mensen dat in Nederland in armoede leeft af. Als gemeenten investeren we structureel om de toegang tot de schuldhulpverlening te verbeteren en weten we steeds meer over groepen die achterblijven.

Maar we zijn er nog lang niet. Als gemeenten willen we ons blijvend inzetten om de cyclus van armoede en schulden te doorbreken. **Het bestrijden van armoede** staat daarom hoog op de agenda. De focus lag tot nu toe voornamelijk op 'symptoombestrijding'. De komende tijd moeten we werken aan structurele en duurzame oplossingen, waarin ook aandacht is voor intergenerationele armoede. Dat begint bij het **voorkomen van schuldenproblematiek, preventie en het vroegtijdig signaleren**. Hieronder verstaan wij ook de opdracht om als overheid de problemen niet groter te maken dan ze al zijn. We willen werk maken van een **sociale incasso**. We kunnen als gemeenten mensen op weg helpen en ondersteunen, bijvoorbeeld met **effectieve en integrale schuldhulpverlening en beschermingsbewind**. Op deze manier creëren we ruimte voor onze inwoners om weer mee te doen naar vermogen.

De bovenstaande vier grote en brede onderwerpen vormen de leidraad voor de inzet van de themagroep Armoede en Schulden van het G40-stedennetwerk voor de komende jaren. Met deze factsheet brengen we een aantal thema's die onder deze vier onderwerpen vallen, compact en overzichtelijk in beeld. We omschrijven de knoppen waaraan we als gemeenten kunnen draaien en met welke dilemma's we te maken hebben. En we presenteren een greep uit de relevante cijfers en geven een overzicht van de ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

“Een overheid die eerlijk is, begripvol met burgers communiceert en handelt met een menselijke maat.” Dat is de wens die voortkomt uit het rapport op verzoek van de Nationale Ombudsman over de relatie burger-overheid in 2030. Laten we als het gaat om armoede en schulden deze wens zo snel mogelijk realiseren. En dat kunnen wij als gemeenten niet alleen. We betrekken het Rijk en andere samenwerkingspartners waar nodig vanuit ieders eigen rol.

*Rob de Geest (wethouder Deventer), Alexander Vervoort (wethouder Venlo), Boaz Adank (wethouder Breda), Kholoud al Mobayed (wethouder Hoorn), Marleen Damen (wethouder Leiden) en Renske Helmer-Englebert (wethouder Nijmegen).*

*Bestuurlijke trekkers Themagroep Armoede en Schulden G40-stedennetwerk*

---

Voor nadere informatie over deze factsheet kunt u terecht bij:

Jochem Heemskerk

jochem.heemskerk@platform31.nl

06 - 5794 3732



## Werkende armen

*De beste weg uit armoede is werk. Echter, een derde van de totale groep arme volwassenen (met een inkomen onder het 'niet-veel-maar-toereikendbudget') bestaat uit werkenden. De bestaanszekerheid voor deze groep staat onder druk. Onzekere inkomsten, stijgende vaste lasten, te weinig financiële buffers, complexe toeslagen en een flexibele arbeidsmarkt maken dat ook een grote groep werkenden in de financiële problemen komt. Ook maken zij in veel gevallen maar beperkt aanspraak op minimaregelingen. Vooral zzp'ers, deeltijdwerknemers of oproepkrachten zijn risicogroepen. Oorzaken liggen vooral in lage uurtarieven, klein aantal arbeidsuren of hoge vaste lasten. Het aantal werkende armen verschilt sterk per gemeente.*

**Opgave voor gemeenten** - Het vinden, bereiken en ondersteunen van de doelgroep werkende armen.

### Samenhang met stijgende vaste lasten

*De meeste huishoudens in Nederland zijn een steeds groter deel van hun inkomen kwijt aan vaste lasten. Huishoudens op bijstandsniveau geven tegenwoordig gemiddeld meer dan de helft van hun inkomen uit aan vas-*

*te lasten. De stijgende energielasten (mede door de energietransitie) zijn een belangrijke oorzaak. In de G40 factsheet Armoede en Schulden 2017 staat meer over hoe deze vaste lasten een belemmering vormen voor een groeiende groep huishoudens.*

## Knoppen om aan te draaien

### Vinden

- Spreek lokale en regionale partners aan op hun medeverantwoordelijkheid voor de groep werkende armen. Dit zijn o.a. werkgevers, vakbonden, uitzendbureaus en verbanden van zzp'ers. Wijs deze partners op de gevolgen van armoede voor werknemers én werkgevers. Bijvoorbeeld door het geven van informatie over doorverwijzingsmogelijkheden en hen duidelijk te maken wat zij zelf kunnen doen.
- Besteed specifiek aandacht aan werkende armen in beleid rondom vroegsignalering.
- Meer informatie hierover staat bij het thema 'Vroegtijdig signaleren om erger te voorkomen'.

### Bereiken

- Verruim de mogelijkheden om ook buiten kantooruren in contact te komen met de gemeente voor (financiële) vragen. Verbeter de online ondersteuningsmogelijkheden (bijvoorbeeld via social media). Of organiseer speciale spreekuren voor deze groep, bijvoorbeeld specifiek

voor zzp'ers.

- Zorg voor voldoende informatie over voorzieningen van de gemeente op plekken waar werkende armen komen. Bijvoorbeeld bij huisartsen, uitzendbureaus.

### Ondersteunen

- Verlaag de drempels voor schuldhulpverlening voor zzp'ers. Zorg dan ook voor ruime mogelijkheden in het verlenen van de periodieke uitkering of lening in het kader van de Bijstand voor zelfstandigen (Bbz).
- Stimuleer grote werkgevers en uitzendbureaus om budgetcoaches beschikbaar te stellen voor hun werknemers en oproepkrachten.
- Besteed specifiek aandacht aan werkende armen in het lokale minimaal armoedebeleid. Spreek de doelgroep in de communicatie direct aan om zo te helpen bij het doorbreken van een mogelijk taboe.

### Dilemma

Interactie tussen wet- en regelgeving en lokaal en regionaal beleid zet de bestaanszekerheid van een deel van de groep werkende armen onder druk. Meer werk loont dan niet altijd.



## Sociaal incasseren

*In de afgelopen jaren hebben Rijksoverheid, grote uitvoerders en lokale overheden steeds meer ingezet op socialere manieren van incasseren. Toch zijn de incassopraktijken van sommige overheden en commerciële partijen de oorzaak van meer financiële problemen. De houding en toon van schuldeisers werkt dan stressverhogend met soms ongewenst gedrag (zoals het niet open maken van brieven) tot gevolg. Ook kan de stapeling van boetes en incassobevoegdheden ervoor zorgen dat inwoners minder overhouden dan het minimum bedrag waar zij recht op hebben (de beslagvrije voet). Het is dan logisch of haast onontkoombaar dat nieuwe schulden gemaakt worden.*

**Opgave voor gemeenten** - Mogelijkheden zoeken binnen de wettelijke beperkingen om ervoor te zorgen dat – zowel communicatieve als financiële – incassopraktijken niet tot extra kosten voor schuldenaar en samenleving leidt.

## Knoppen om aan te draaien

### Lokale overheid

- Ontwikkel een basisnorm voor sociaal incasseren in de eigen gemeente. Dat zorgt ervoor dat de uitgangspunten met betrekking tot incasseren op iedere afdeling hetzelfde zijn. Zet bijzondere incassobevoegdheden zoals de overheidsvordering alleen in bij mensen die niet zijn geregistreerd in het beslagregister.
- Verken de mogelijkheden tot het overnemen of afkopen van schulden om inwoners een nieuwe start te geven. Wederkerigheid kan gebruikt worden als instrument om de schuldenaar te activeren tot bijvoorbeeld het volgen van een (budget) cursus. In verschillende gemeenten zijn ook goede ervaringen met een Jongeren Perspectief Fonds.
- Voorkom het ontstaan van (extra) stress bij betalingsachterstanden. Streef in de communicatie daarom naar een persoonlijke en positieve benadering. Zijn brieven, zoals aanmaningen en herinneringen, nodig? Schrijf ze dan in een begrijpelijke taal (B1-niveau).
- Maak hulpverleners en inwoners ervan bewust dat het inkomen

ongemerkt onder het minimale maandbedrag (beslagvrije voet) waar iemand recht op heeft kan komen.

### Andere schuldeisers

- Onderhoud korte lijnen met grote uitvoerders zoals de Belastingdienst, UWV, CJIB of SVB om waar mogelijk maatwerk te kunnen leveren. Benauder deze uitvoerders proactief wanneer zij de beslagvrije voet verkeerd berekend hebben en stimuleer hen om deze berekening aan te passen.
- Bouw een duurzame relatie op met lokale schuldeisers en spreek hen ook aan op hun verantwoordelijkheid. Wijs ze bijvoorbeeld ook op de mogelijkheid om in het beslagregister te kijken.
- Maak afspraken met lokale partners zoals de woningcorporatie over hun incassobeleid en deel de kennis over effectief communiceren.

### Dilemma

De overheid is de grootste schuldeiser. Gemeenten ervaren hier vaak de effecten van in de praktijk. Het is de vraag of (nieuwe) wet- en regelgeving gemeenten voldoende ruimte biedt om sociaal incasseren te kunnen borgen.



## Vroegtijdig signaleren om erger te voorkomen

Een voor de hand liggende manier om de cyclus van armoede en schulden – en de daarmee gepaard gaande overerfbaarheid - te doorbreken is investeren in het vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden. Gemeenten ontwikkelen al meerdere jaren activiteiten om schulden eerder te signaleren. Toch klopten particuliere schuldenaren in 2018 pas met een gemiddelde schuld van 43.000 euro aan bij de schuldhulpverlening. Vooral rekeningen van de zorgverzekeraar, energiebedrijf of woningcorporatie/hypotheekverstrekker blijven onbetaald. De drempel om naar hulp te vragen blijkt dus – mede door het taboe dat heerst op het hebben van schulden – nog steeds groot.

**Opgave voor gemeenten** - Tijdig vinden van mensen met betalingsachterstanden om te voorkomen dat schulden uit de hand lopen.

### Samenhang met preventie

Preventie en vroegsignalering worden vaak in één adem genoemd. Het gaat hier echter om andere vraagstukken. Preventie gaat over het voorkomen van schulden terwijl vroegsignalering gaat over het voorkomen

dat betalingsachterstanden uit de hand lopen. Gemeenten die inzetten op preventie kunnen bijvoorbeeld investeren in campagnes om financiële problematiek bespreekbaar te maken, financiële educatie op scholen of het vergroten van het gebruik van toeslagen.

## Knoppen om aan te draaien

### Inzicht

- Breng de sociale structuur per wijk in kaart. Dit geeft zicht op de belangrijkste lokale partners voor het vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden. Met hen is gemakkelijker te achterhalen welke inwoners achterstanden hebben.
- Zoek uit welke mogelijkheden er zijn om signalen en data te combineren binnen de privacywetgeving. Bijvoorbeeld met de [handreiking vroegsignalering en bescherming persoonsgegevens](#). Vroegsignalering en privacy hoeven elkaar niet in de weg te zitten.

### Handelingsperspectief partners

- Maak voor lokale partners, zoals wijkteams, het onderwijs en huisartsen, inzichtelijk waarom het belangrijk is om signalen van schulden te herkennen. Het maken van een maatschappelijke business case kan bijvoorbeeld inzichtelijk maken wat voor partners de lange termijn baten zijn van vroegtijdig ingrijpen.
- Ondersteun lokale partners in het herkennen en delen van signalen van schulden. Een checklist kan hierbij helpen. Geef hen tegelijkertijd infor-

matie over waar mensen met financiële problematiek terecht kunnen en over beschikbare voorzieningen, regelingen en toeslagen.

- Werk samen met o.a. woningcorporaties. Bijvoorbeeld door te stimuleren dat woonconsulenten en wijkteamleden samen op huisbezoek te gaan bij betalingsachterstanden.

### Uniforme aanpak voor individuele gevallen

- Zorg ervoor dat signalen van partners bij elkaar komen op één centrale plek. Zorg er ook voor dat de juiste hulpverlener snel en adequaat op deze signalen kan handelen.
- Maak als gemeente gezamenlijk afspraken met verschillende grote crediteuren over het doorgeven van signalen. Maak hiervoor gebruik van standaardconvenanten.

### Dilemma

Vroegsignalering vraagt om investeringen op de korte termijn terwijl de baten pas op de lange termijn zichtbaar worden. De maatschappelijke en financiële baten zijn niet altijd inzichtelijk te maken of te kwantificeren én komen terecht bij verschillende partijen.



## Beschermingsbewind

Het aantal mensen onder beschermingsbewind is de afgelopen jaren sterk gestegen. Ondanks dat nieuwe instroom daalt, blijft het totaal aantal mensen onder bewind onverminderd hoog vanwege de lage uitstroom. Gemeenten vergoeden het bewind voor inwoners met een kleine portemonnee vanuit de bijzondere bijstand. Grote gemeenten vergoeden via de bijzondere bijstand inmiddels miljoenen per jaar. De vraag is of in alle gevallen beschermingsbewind noodzakelijk is, of dat ook een andere voorziening passend is. Daarnaast ervaren gemeenten weinig grip op de kwaliteit en duur van de bewindvoering, bijvoorbeeld als het gaat om de toeleiding naar een schuldschikking.

**Opgave voor gemeenten** - Geschikte en passende hulp bieden die aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de inwoner (of dit nu beschermingsbewind is of een andere voorziening).

## Knoppen om aan te draaien

### Lokaal beleid

- Vraag als gemeente opheffing van het bewind aan bij de rechtbank als er signalen binnenkomen dat onderbewindstelling niet meer nodig is.
- Bied voorzieningen aan die inwoners vergelijkbare of lichtere ondersteuning bieden dan beschermingsbewind. Dit voorkomt instroom en schept mogelijkheden voor iemand om ondersteuning te blijven houden bij uitstroom.

### Afspraken

- Richt een periodiek overleg in met de regionale rechtbank en ketenpartners en werk aan wederzijdse erkenning, begrip en communicatie.
- Sluit convenanten af of maak andere samenwerkingsafspraken met bereidwillige bewindvoerders in de regio. Deze afspraken kunnen gaan over de in- en uitstroom, kwaliteit en duur van beschermingsbewind.
- Trek op met de rechtbank in de voorbereiding van het adviesrecht op schuldenbewinden om ervoor te zorgen dat de gemeente inzicht komt bij mensen die beschermingsbewind aanvragen. Zo is de gemeentelijke schuldhulpverlening bij sommige rechtbanken aanwezig

en krijgen schuldenaren de mogelijkheid om direct met schuldhulpverlening in contact te komen.

- Maak afspraken met ketenpartners, zoals woningcorporaties, over doorverwijzingen naar beschermingsbewind. In welke situaties kan dat wel en wanneer niet?



Er is een wetswijziging in voorbereiding die gemeenten de mogelijkheid biedt advies te geven aan de rechtbank bij de aanvraag van een schuldenbewind. Verschillende gemeenten, zoals Tilburg en Leeuwarden, experimenteren (samen met rechtbank en bewindvoerders) met de voorbereiding op dit adviesrecht.

### Dilemma

Gemeenten hebben geen grip op de instroom, uitstroom en kwaliteit van beschermingsbewind terwijl zij de ondersteuning in veel gevallen wel financieren. Gemeenten ervaren géén ruimte om te beoordelen of beschermingsbewind noodzakelijk is en om de kwaliteit van het bewind te monitoren; dat doet de rechter.



## Sociale energietransitie

De energietransitie heeft gevolgen voor iedereen. Gezinnen met een laag inkomen hier veelal geen prioriteit aan. Zij zijn bezig met overleven en hebben niet de ruimte in hun hoofd om zich voor te bereiden op deze opgave. Ook hebben zij niet de financiële middelen voor energiebesparende maatregelen. Tegelijkertijd is de voorspelling dat de energielasten – mede door de energiebelasting - relatief het meest stijgen voor huishoudens met een laag inkomen. Het risico bestaat dat deze huishoudens klem komen te zitten tussen stijgende lasten en beperkte (investerings)mogelijkheden.

**Opgave voor gemeenten - De energietransitie betaalbaar en mogelijk maken voor mensen met een kleine beurs.**

### Knoppen om aan te draaien

#### Technisch

- Verken hoe de (financiële) voordelen van technische innovaties terug kunnen vloeien in de wijk.

#### Financieel

- Verken mogelijkheden voor nieuwe financieringsmodellen zoals gebouwgebonden financiering en voorfinanciering van investeringen.
- Benut de kansen die de energietransitie geeft wat betreft werkgelegenheid en arbeidsmarktparticipatie in de regio, bijvoorbeeld met social return.
- Stimuleer woningcorporaties om te investeren in het verduurzamen van hun woningvoorraad om zo hogere energielasten te voorkomen.

#### Gezag

- Creëer bewustwording binnen de gemeente en bij ketenpartners over de beperkte financiële en mentale mogelijkheden van deze groep.

- Ontzorg huishoudens met een laag inkomen zoveel mogelijk, bijvoorbeeld door de inzet van energiecoaches.
- Breng de korte-termijnvoordelen van de energiebesparing in beeld en laat zien wat inwoners al doen zonder dat zij zich daar bewust van zijn. Dit 'laaghangend fruit' opent het gesprek over investeringen en kansen op de lange termijn.



Een randvoorwaarde voor een sociale energietransitie is de (structurele) samenwerking tussen de beleidsdomeinen duurzaamheid en armoede binnen een gemeente. Bijvoorbeeld door gezamenlijk te investeren.

#### Dilemma

De ambities en (inter)nationale afspraken vragen een versnelling van de energietransitie. Ondertussen vraagt het toegankelijk maken van de energietransitie voor inwoners met een laag inkomen meestal meer tijd.



## Integrale hulpverlening

Het hebben van schulden heeft effect op meerdere levensdomeinen, zoals de gezondheid, arbeidsproductiviteit en sociale relaties van de schuldenaar. Financiële problemen zijn in praktijk de meest voorkomende reden waarom iemand zich bij wijkteams meldt voor ondersteuning. Die financiële problematiek zorgt er voor dat iemand beperkte mentale ruimte heeft om zijn of haar eigen situatie – op de verschillende levensdomeinen - te verbeteren. Een integrale aanpak is nodig om de cyclus van armoede en schulden te doorbreken.

**Opgave voor gemeenten - Rekening houden met de samenhang van armoede- en schuldenproblematiek met andere levensdomeinen in het beleid en dienstverlening van de eigen gemeente.**

### Samenhang met het brede sociaal domein

Binnen het sociaal domein is een ontwikkeling zichtbaar waarbij de dienstverlening beter aansluit bij de daadwerkelijke ondersteuningsvraag van de inwoner. Sociale problematiek wordt eerder en in samenhang aangepakt, inwoners participeren naar vermogen actief mee en krijgen meer regie

over hun ondersteuningstraject. Hiervoor is een integrale aanpak nodig waarvan schuldhulpverlening een onderdeel is. En dat vraagt om een gezamenlijke visie op alle gemeentelijke opgaven en om een samenspel tussen verschillende afdelingen. Een succesvolle integrale aanpak is dan ook verweven binnen de gehele gemeentelijke organisatie.

### Knoppen om aan te draaien

#### Cultuur

- Stimuleer een integrale blik bij alle sociale professionals. Zorg ervoor dat zij doorvragen op bredere problematiek/levensdomeinen van de inwoner. Vaardigheden zoals gesprekstechnieken helpen hierbij. Het programma Schouders Eronder draagt bijvoorbeeld bij aan het vakmanschap van schuldhulpverleners.
- Geef inwoners, die zich melden met een hulpvraag, inzicht in hun eigen situatie en de samenhang van de verschillende problemen die zij ervaren.
- Probeer zo snel mogelijk een stabiele situatie te creëren als een inwoner zich meldt met een hulpvraag. Deze stabilisatie is vaak nodig op het gebied van financiën – maar kan ook nodig zijn op andere domeinen. Dit geeft de inwoner ruimte om zelf aan zijn/haar problematiek en doelen te werken.

#### Structuur

- Werk samen met sociale partners zoals welzijnsinstellingen om te komen tot een integrale ketenaanpak. Stem de wederzijdse verwach-

tingen op elkaar af met betrekking tot de samenwerking en ontwikkel samen een manier om te prioriteren welke problematiek het eerst aangepakt moet worden.

- Stel een maatwerkbudget beschikbaar voor onconventionele oplossingen (die leiden tot betere resultaten) die niet direct uit de reguliere middelen kunnen worden bekostigd.

#### Proces

- Maak gebruik van instrumenten die helpen bij een integrale intake.
- Probeer wachttijden – bij de eigen dienstverlening én die van samenwerkingspartners - zo veel mogelijk te voorkomen of zo kort mogelijk te houden. Daarmee help je inwoners precies op het moment dat het nodig is.

#### Dilemma

Een gefragmenteerde samenwerking binnen de eigen gemeente en met het Rijk kan zorgen voor belemmeringen in de integrale aanpak. De departementen opereren (te) vaak als losse gesprekspartner van gemeenten en wet- en regelgeving is vaak toegespitst op één domein.



# Gedragbewust beleid

Het besef dat kennis van gedrag van belang is om effectief beleid en interventies te kunnen ontwikkelen, is sterk toegenomen. Zo is bij steeds meer gemeenten bekend wat de wetenschappelijke literatuur bijvoorbeeld zegt over het effect van chronische (geld)stress op het gedrag van mensen. Mensen in armoede en schulden leven meer bij de dag, zijn minder goed in staat om de aanpak van hun (geld)problemen te organiseren en handelen minder doelbewust. Veel gemeenten denken na over hoe ze deze kennis kunnen vertalen in hun hulp- en dienstverlening. Waar kun je dan als gemeente rekening mee houden? We geven hiervoor een aantal prikkelende vragen.

---



## Gemeente als dienstverlener

---

Heeft de (schulden)professional de juiste basiskennis en vaardigheden?

---

Bieden we een stress-sensitieve omgeving ter voorkoming van extra stress bij inwoner?

---

Beperken we de cognitieve belasting van inwoners bijvoorbeeld door het vermijden ingewikkelde (toegang) procedures?

---

Houden we er rekening mee dat financiële problematiek samenhangt met problemen op andere levensdomeinen?

---

Evalueren we de effecten van ons beleid op zowel de lange termijn als korte termijn?

---



## Communicatie

---

Is onze communicatie met de inwoner zo persoonlijk mogelijk?

---

Is de taal in onze schriftelijke communicatie begrijpelijk en eenvoudig (B1)?

---

Is de communicatie positief van toon?

---

Bieden we onze informatie op verschillende manieren en via meerdere kanalen aan?

---

Sturen we herinneringsberichten? Maken we gebruik van nudging?

---



## Relatie met inwoner

---

Is de leefwereld van de inwoner ons uitgangspunt?

---

Houden we rekening met de effecten van stress en de daarmee gepaarde beperkingen en mogelijkheden van de inwoner?

---

Stimuleren we de inwoner om problemen zelf aan te pakken in plaats van het over te nemen?

---

Helpen we de inwoner bij de ontwikkeling van hun (executieve) vaardigheden, bijvoorbeeld door samen doelen op te stellen?

---

Coachen we vanuit een positieve basishouding waarin we uitgaan van eigen kracht en hoge verwachtingen hebben van de inwoner?

---

Geven we erkenning/waardering voor de dingen die goed gaan?

---

# Ontwikkelingen in wet- en regelgeving

In de Brede Schuldenaanpak werkt het kabinet met een groot aantal partners aan maatregelen om de schuldenproblematiek aan te pakken. Breder wet- en regelgeving die van invloed kunnen zijn op armoede- en schuldenbeleid laten we hier buiten beschouwing.



## Uitwisseling Persoonsgegevens en Privacy (UPP)

Wijziging van de Wgs, Participatiewet, Wmo 2015 en de Jeugdwet. De wijziging creëert een grondslag om over domeinen heen noodzakelijke gegevens uit te wisselen.



## Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek (1) inzake curatele, beschermingsbewind en mentorschap. Biedt gemeenten de mogelijkheid advies uit te brengen aan de rechter bij verzoeken tot instellen van bewind waarbij sprake is van schuldenproblematiek.



## Herziening Beslag- en executierecht

Wetgeving wordt voorbereid die incassobureaus verplicht zich te registreren in een nieuw op te zetten register om misstanden in de incassobranche te bestrijden. Hiermee wordt tevens de ongewenste cumulatie van termijnbetalingen aangepakt.



## Bestuursrechtelijke geldschulden

Met het oog op een zorgvuldige en maatschappelijke incasso wordt overwogen in de regeling bestuursrechtelijke geldschulden een algemene kwijtscheldingsregeling op te nemen.



## Wijziging Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening (Wgs)

Wijziging ter ondersteuning van vroegsignalering, betere dienstverlening en kortere doorlooptijden via het faciliteren van de uitwisseling van persoonsgegevens. De regelgeving wordt AVG-conform gemaakt.



## Wet Vereenvoudiging Beslagvrije Voet

Deze wet regelt dat de beslagvrije voet (het minimuminkomen waarop geen beslag gelegd mag worden) wordt vereenvoudigd. Voor de vaststelling kan dan gebruik worden gemaakt van geautomatiseerd beschikbaar van gestelde gegevens. Door vertraging in de implementatie van de wet is aan gemeenten gevraagd tussenmaatregelen te nemen.



## Verbreding Beslagregister

Verbreding die bij moet dragen aan een betere bescherming van de beslagvrije voet en voorkoming van onnodige kosten door betere afstemming tussen gerechtsdeurwaarders en overheidsorganisaties.



## Incassoregister

Een incassoregister voor incassobureaus. Dit moet o.a. leiden tot een aanpak tegen ongewenste cumulatie van termijnbedragen.



## Kwaliteitskader voor schuldhulpverlening

Dit is geen nieuwe wet- of regelgeving, maar in onderlinge samenhang en in samenwerking met andere partners worden drie kwaliteitskaders voor de schuldhulpverlening ontwikkeld:

- VNG: bestuurlijke uitgangspunten voor de borging van de kwaliteit bij gemeenten.
- NVVK: geeft invulling aan een basisnorm voor schuldhulpverlening.
- Schouders Eronder: ontwikkelt een beroepscompetentieprofiel.

# Armoede en Schulden in Nederland

De thema's in cijfers



Bijna **220.000** arme volwassenen hadden in 2017 werk als belangrijkste inkomstenbron.

Dit zijn 125.000 werknemers en 95.000 zelfstandigen.



De Belastingdienst stuurt jaarlijks ongeveer

**1.2 miljoen**

dwangbevelen aan particulieren.



**34%**

van inwoners met ernstige betalingsproblemen ontvangt geen enkele vorm van ondersteuning.

50% van deze groep zegt wél de weg te weten richting organisaties die ondersteuning bieden.

In 2014 heeft de rechtbank

**12.895**

keer een beschermingsbewind beëindigd.



In 2018 was dit **22.785** keer.

Toch steeg het aantal mensen onder beschermingsbewind, tot een totaal van 254.541 personen in 2018.

In 2019 stijgt de gemiddelde jaarlijkse energierekening met

**€334**

(t.o.v. 2018 bij hetzelfde gebruik).



Iemand in de bijstand geeft ongeveer

**53%**

van haar inkomsten uit aan vaste lasten.

## Colofon

Deze publicatie is met veel zorgvuldigheid tot stand gekomen in samenspraak met de themagroep 'Armoede en Schulden' van het G40-stedennetwerk. Hiervoor is informatie gebruikt die op het moment van schrijven beschikbaar was. De meest actuele cijfers staan in het G40-Kennisdossier Armoede en Schulden. Voor de cijfers en achtergrondinformatie in deze publicatie baseerden we ons op bronnen van de volgende organisaties:

Berenschot  
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)  
De Rechtspraak  
Divosa  
Nibud  
NVVK  
Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)  
Ministerie van SZW (Brede Schuldenaanpak)  
Nationale Ombudsman

Bij huishoudens met schulden komt het gebruik van sociaal domeinvoorzieningen

**2,5 keer**

zo vaak voor.

